

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 25/04-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti M. S. a E. S., obaja bytom T., zastúpených advokátom JUDr. F. S., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 44/96 na neverejnom zasadnutí 12. mája 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 44/96 p o r u š i l základné právo M. S. a E. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 44/96 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Trnava j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania M. S. a E. S. v sume 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. F. S., Advokátska kancelária, T., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti M. S. a E. S. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 25/04-17 z 28. januára 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. S. a E. S., obaja bytom T. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. F. S., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 44/96. Právny zástupca sťažovateľov ich sťažnosť doplnil podaniami z 19. decembra 2003 a 5. marca 2004. Vo svojich podaniach uviedli, že 8. marca 1996 podali okresnému súdu žalobu proti Ľ. J. – Auto trans, B. (ďalej len „žalovaný“), o zaplatenie 218 000 Sk s príslušenstvom. Žalovaný vyhotovil sprostredkovateľskú zmluvu, ktorou sťažovateľom

osobne predal osobné auto zn. Ford Orion E4. Sťažovatelia mu zaplatili kúpnu cenu vo výške 218 000 Sk a žalovaný im vydal potvrdenku o zaplatení kúpnej ceny, odovzdal im auto, technický preukaz, potvrdenku o zákonomnom poistení auta a kľúče od auta. Sťažovatelia následne nechali na predmetnom osobnom aute vykonať opravy v hodnote 7 000 Sk a dali do auta oleje v hodnote 5 000 Sk.

Dňa 30. novembra 1995 však boli sťažovatelia nútení vydať uvedené auto príslušnému obvodnému oddeleniu Policajného zboru v Bratislave, pretože bolo ukradnuté. Odvtedy sťažovatelia nemajú ani auto, ani peniaze. Okresný súd vedie konanie v predmetnej veci pod sp. zn. 10 C 44/96, pričom 29. novembra 1997 vyhovel žalobe a určil povinnosť žalovanému zaplatiť sťažovateľom uplatnené nároky. Podľa názoru okresného súdu v predmetnom rozhodnutí v predmetnej veci nešlo o sprostredkovateľskú zmluvu, ale o zmluvu o obstaraní veci medzi žalovaným a sťažovateľmi. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozhodoval o odvolaní žalovaného uznesením z 29. apríla 1998, ktorým zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil okresnému súdu, pričom konštatoval, že v predmetnej veci ide o zmluvu medzi účastníkmi konania o obstaraní predaja veci podľa § 737 Občianskeho zákonníka, súčasne určil, že rozsudok okresného súdu má aj iné vady, a nariadil okresnému súdu, aby si zadovážil trestný spis Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 3 T 24/97 proti R. B. a spol., ktorí boli stíhaní za krádeže áut a následne odsúdení pre podielníctvo. Krajský súd teda vyhovel odvolaniu žalovaného a nariadil doplniť rozsiahle dokazovanie, hoci právny vzťah existoval iba medzi účastníkmi predmetného konania. Podľa názoru sťažovateľov, keďže „*auto malo právne vady*“, žalovaný bol povinný nielen právne, ale aj morálne vrátiť sťažovateľom jeho kúpnu cenu.

V priebehu ďalšieho konania nechal okresný súd vypočúť svedkov R. B. a M. P. prostredníctvom Okresného súdu Bratislava II, ale bezvýsledne. Napriek urgenciám zo strany sťažovateľov ako okresný súd, tak ani Okresný súd Bratislava II doteraz nič neurobili. Okresný súd v predmetnej veci do dnešného dňa nerozhodol, hoci od podania žaloby (8. marca 1996) už uplynulo sedem a pol roka. Podľa sťažovateľov boli porušené ich „základné práva“ na prerokovanie a rozhodnutie vo veci bez zbytočných prieťahov. Spravodlivosť môže byť podľa nich realizovaná len prostredníctvom takého konania súdov,

ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, a ku zbytočným priet'ahom môže dôjsť nielen nečinnosťou súdu, ale i takým nekonaním, ktoré nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty vo veci, s ktorou sa sťažovatelia obrátili na súd.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol :

„Základné právo sťažovateľov M. S. a manž. E. S. rod. S. na prerokovanie a rozhodnutie vo veci bez zbytočných priet'ahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní vedenom na Okresnom súde v Trnave č. k. 10 C 44/96 bolo porušené.

Ústavný súd SR prikazuje, aby Okresný súd v Trnave vo veci č. k. 10 C 44/96 konal.

Súd priznáva sťažovateľom podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy SR finančné zadost'učinenie v sume 50.000.- Sk.

Súd priznáva odmenu a náhradu výdavkov právnenému zástupcovi sťažovateľov JUDr. F. S., advokátovi Advokátskej kancelárie v T., v zmysle ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky 163/02 Z. z. v sume Sk 8 796.- (za 2 právne úkony po Sk 4.270.- a 2 x režijný paušál po Sk 128.-).“

Vo svojej sťažnosti tiež sťažovatelia požiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré zdôvodnili tým, že podľa nich *„(...) ochrana práv nebola rýchla a účinná. Najmenej od roku 1998 bol súd nečinný. Finančné zadost'učinenie žiadam od roku 1999 vo výške Sk 10.000 ročne, spolu 50.000 Sk, čo zodpovedá judikatúre Európskeho súdu“.*

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu k predmetnej veci vyjadril listom č. Spr 1834/03 z 29. decembra 2003 prostredníctvom predsedníčky okresného súdu, v ktorom chronologicky popisala doterajší priebeh konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 44/96 a v závere uviedla: *„(...) V predmetnej veci nastali priet'ahy najmä v období, kedy sa spisový materiál nachádzal opakovane na dožiadanom súde - Okresnom súde Bratislava II, nakoľko v konaní pre rozhodnutie vo veci má význam výsluch svedkov B. a P., tiež nebolo možné zabezpečiť plynulejšie konanie v období, kedy bol spisový materiál prikázaný po odchode JUDr. M. z tunajšieho súdu ďalším sudkyniam a to vzhľadom na*

veľký počet starých nevybavených vecí v oddelení 14 C, ktoré veci zostali po JUDr. M. a ktoré boli následne prerozdelené ďalším sudcom.“

Sťažovatelia vo svojom podaní z 5. marca 2004 ústavnému súdu oznámili, že súhlasia s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Okresný súd ústavnému súdu vo svojom podaní č. Spr 1834/03 z 8. marca 2004 taktiež oznámil, že netrvá na verejnom ústnom pojednávani a súhlasí s upustením od neho.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovatelia podali 8. marca 1996 na okresnom súde žalobu o zaplatenie 218 000 Sk s príslušenstvom proti L. J., Auto – trans, B. (ďalej len „žalovaný“), z titulu zodpovednosti za vady predanej veci.

Pokynom súdnej kancelárie z 18. marca 1996 vytýčila predsedníčka senátu termín pojednávania vo veci na 3. apríl 1996 a nechala naň predvolať účastníkov konania. Právneho zástupcu sťažovateľov nechala vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku v lehote do termínu vytýčeného pojednávania vo veci a žalovanému nechala zaslať kópiu žaloby na vyjadrenie v lehote siedmich dní.

Dňa 1. apríla 1996 bolo okresnému súdu doručené podanie advokáta JUDr. F. Č., T., v ktorom oznámil prevzatie zastupovania žalovaného v konaní (o čom predložil plnomocenstvo) a zároveň požiadal o odročenie termínu pojednávania kvôli kolízii s pojednávaním v inej právnej veci.

Okresný súd pojednávanie 3. apríla 1996, na ktoré sa dostavili sťažovatelia a ich právny zástupca, odročil na 24. apríl 1996. V uvedený deň okresný súd pojednával vo veci. Po vypočutí účastníkov konania pojednávanie odročil na 27. máj 1996. Pojednávanie konané 27. mája 1996 okresný súd po vypočutí predvolanej svedkyne odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania a zistenia údajov o pobyte ďalších osôb, ktoré považoval okresný súd za potrebné vypočuť ako svedkov. Okresný súd realizoval úkony smerujúce k zisteniu uvedených údajov v priebehu júna 1996. O oznámenie požadovaných údajov žiadal opakovane Obvodný úrad vyšetrovania Policajného zboru Bratislava IV v auguste 1996 a v septembri 1996. V septembri 1996 sa obrátil v uvedenej veci na Mestský úrad vyšetrovania Policajného zboru v Bratislave. Odpoveď na dožiadania bola okresnému súdu doručená 23. októbra 1996.

Pokynom súdnej kancelárie z 24. októbra 1996 uložila predsedníčka senátu súdnej kancelárie vyžiadať od Ústrednej evidencie väzňov Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (ďalej len „ÚEV ZVJS SR“) údaje o osobách, ktoré považoval okresný súd za potrebné vypočuť ako svedkov.

Listom zo 4. novembra 1996 požiadal okresný súd o výsluch dvoch svedkov Obvodný súd Bratislava II. Dožiadanie bolo Obvodnému súdu Bratislava II doručené 12. novembra 1996. Vybavenie uvedeného dožiadania okresný súd urgoval 3. apríla 1997 a opätovne 6. mája 1997.

Zápisnice o výsluchu oboch svedkov dožiadaným súdom boli okresnému súdu doručené 23. júna 1997 (dožiadaný súd žiadal o súhlas s výsluchom oboch svedkov, ktorí boli toho času vo vyšetrovacej väzbe, najprv v marci 1997 príslušného vyšetrovateľa a neskôr, keďže medzičasom vyšetrovateľ ukončil vyšetrovanie trestnej veci oboch osôb návrhom na podanie obžaloby, žiadal o súhlas s výsluchom v máji 1997 Okresný súd Bratislava IV).

Pokynom súdnej kancelárie z 19. septembra 1997 vytýčila zákonná sudkyňa termín pojednávania vo veci na 29. október 1997 a nechala naň predvolať účastníkov konania a ich

právnych zástupcov. Na pojednávaní konanom v uvedený deň okresný súd po vypočutí stanovísk právnych zástupcov oboch sporových strán vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe vyhovel. Písomné vyhotovenie rozsudku č. k. 10 C 44/96-61 z 29. októbra 1997 bolo právnemu zástupcovi žalovaného doručené 8. decembra 1997 a právnemu zástupcovi sťažovateľov 9. decembra 1997.

Žalovaný podal 22. decembra 1997 proti rozsudku odvolanie. V priebehu januára 1998 doručil okresný súd (krátkou cestou) rovnopis odvolania právnemu zástupcovi sťažovateľov s výzvou na vyjadrenie a vyzval právneho zástupcu žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku. Vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľov k odvolaniu bolo okresnému súdu doručené 20. januára 1998. Vec bola predložená odvolaciemu súdu (krajskému súdu) 9. februára 1998.

Krajský súd na pojednávaní konanom 29. apríla 1998 vyhlásil rozhodnutie, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (z obsahu spisu nie je možné zistiť, kedy boli rozhodnutie a spis doručené okresnému súdu).

Písomné vyhotovenie uznesenia krajského súdu č. k. 3 Co 31/98-76 z 29. apríla 1998 bolo okresným súdom doručené právnym zástupcom účastníkov konania 10. augusta 1998. Na pokyn zákonnej sudkyne zo 6. augusta 1998 preverovala príslušná pracovníčka civilnej kancelárie okresného súdu v trestnej kancelárii okresného súdu, či svedkovia R. B. a M. P. boli trestne stíhaní pred okresným súdom. Okresný súd sa následne listom z 18. novembra 1998 obrátil na Okresnú prokuratúru Trnava žiadajúc oznámenie, či boli svedkovia R. B. a M. P. trestne stíhaní, a ak áno, pod akou spisovou značkou a na ktorom súde je konanie vedené. Dňa 27. novembra 1998 sa okresný súd obrátil v uvedenej veci aj na ÚEV ZVJS SR, ktorá 1. decembra 1998 okresnému súdu oznámila, že menovaní nie sú k uvedenému dátumu vo výkone trestu odňatia slobody ani vo väzbe. Okresná prokuratúra Trnava listom doručeným okresnému súdu 9. decembra 1998 oznámila, že menované osoby neeviduje ako trestne stíhané osoby.

Vo veci konajúca sudkyňa uložila 6. apríla 1999 súdnej kancelárii zaslať Ústavu na výkon väzby v Bratislave žiadosť o oznámenie, či R. B. a M. P. nie sú k uvedenému dátumu vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe. Výzva však vypravená nebola. Dňa 31. mája 1999 sa na okresný súd dostavil právny zástupca sťažovateľov a poskytol okresnému súdu potrebné údaje ohľadne trestného stíhania a bydliska menovaných. Zároveň navrhol, aby boli vypočutí (v zmysle záverov odvolacieho súdu) prostredníctvom dožiadaného súdu vzhľadom na predpokladanú neochotu z ich strany dostaviť sa na pojednávanie pred okresný súd.

Dožiadanim zo 16. júna 1999 sa okresný súd obrátil na Okresný súd Bratislava II so žiadosťou o výsluch menovaných ako svedkov. Zákonná sudkyňa uložila 22. septembra 1999 urgovať vybavenie dožiadania. Okresný súd urgoval vybavenie dožiadania aj 15. februára 2000. Dožiadany súd nariadil výsluch svedkov na 28. september 1999, 3. november 1999 a 15. december 1999 (už pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty alebo predvedenia). Predvolaní svedkovia sa na výsluch nedostavovali alebo sa im nepodarilo predvolanie doručiť, dožiadany súd preto požiadal o ich predvedenie na ďalší nariadený termín výsluchu 8. februára 2000 požiadal orgány Policajného zboru. Orgány Policajného zboru predvedenie nezabezpečili s odôvodnením, že „*na Vami uvedenej adrese hliadke OO PZ nikto neotváral*“. Dožiadany súd následne žiadal 23. februára 2000 a 2. marca 2000 orgány Policajného zboru o predvedenie menovaných v ktorýkoľvek pracovný deň v období od 1. marca 2000 do 20. marca 2000 v dobe od 8.00 h do 12.00 h a v prípade nemožnosti realizácie predvedenia zaslať o tom správu, ktorej podanie následne dožiadany súd urgoval 30. marca 2000 a opakovane 9. mája 2000. Podľa odpovede doručenej dožiadanému súdu 12. júna 2000 sa nepodarilo menovaných predviesť, pretože neboli zastihnutí, aj keď sa na uvedenej adrese zdržujú.

Okresný súd Bratislava II vrátil 21. júla 2000 okresnému súdu dožiadanie bez vybavenia s odôvodnením, že „*ani po opakovaných žiadostiach o predvedenie svedkov na výsluch sa OO – PZ Bratislava – II, nepodarilo zabezpečiť ich účasť na výsluchu pred dožiadaným súdom*“.

Okresný súd zaslal 31. júla 2000 oznámenie dožiadaného súdu právnenému zástupcovi sťažovateľov s výzvou, aby navrhol ďalší postup, napr. vypočutie iných svedkov. Právny zástupca sťažovateľov v podaní doručenom okresnému súdu 7. augusta 2000 navrhol doplniť dokazovanie pripojením spisu Okresného súdu Bratislava IV v trestnej veci sp. zn. 3 T 24/97 proti R. B. a M. P. a v prípade potreby aj nariadením znaleckého dokazovania.

Uznesením č. k. 10 C 44/96-113 z 30. novembra 2000 ustanovil vo veci súdneho znalca, ktorému uložil v lehote dvoch mesiacov vypracovať znalecký posudok, v ktorom sa mal po ohliadke osobného motorového vozidla zn. Ford Orion E4 vyjadriť k otázke, či mohol žalovaný pri prevzatí vozidla (vzhľadom na vykonanie zmien objektových identifikátorov) za účelom predaja zistiť „že ide o vozidlo ukradnuté“. Písomné vyhotovenie uznesenia č. k. 10 C 44/96-113 z 30. novembra 2000 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľov doručené 2. februára 2001 a právnenému zástupcovi žalobcu 5. februára 2001.

Okresný súd požiadal listom z 12. decembra 2000 Okresný súd Bratislava IV o zaslanie spisu v trestnej veci sp. zn. 3 T 24/97 proti R. B. a M. P. Zároveň žiadal Okresný dopravný inšpektorát Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava o poskytnutie listinných dôkazov týkajúcich sa vykonania zmeny v evidencii motorových vozidiel ohľadne motorového vozidla zn. Ford Orion E4. Listom z 31. januára 2001 žiadal okresný súd opakovane Okresný súd Bratislava IV o zaslanie jeho spisu v trestnej veci sp. zn. 3 T 24/97 proti R. B. a M. P. Ďalším listom z toho istého dňa sa však v uvedenej veci obrátil aj na Okresný súd Bratislava III (kde sa mal predmetný spis toho času nachádzať). Vo februári 2001, v marci 2001 a v apríli 2001 sa okresný súd taktiež opakovane pokúšal doručiť uznesenie č. k. 10 C 44/96-113 z 30. novembra 2000 súdnemu znalcovi, ktorý zásielku nepreberal.

Okresný súd opakovane dožiadal na Okresný súd Bratislava IV a na Okresný súd Bratislava III ohľadne zaslania spisu Okresného súdu Bratislava IV v trestnej veci sp. zn. 3 T 24/97 aj 27. apríla 2001. Listom doručeným okresnému súdu 16. mája 2001 Okresný súd Bratislava IV oznámil, že žiadaný spis bol zaslaný Okresnému súdu Bratislava III ešte

v roku 1999, pričom bol tento súd požiadaný, aby označený spis vrátil, prípadne oznámil dôvod brániaci jeho vráteniu.

Podaním doručeným okresnému súdu 24. októbra 2002 požiadal právny zástupca sťažovateľov o vytýčenie pojednávania a urýchlené rozhodnutie vo veci, pretože „*posledné pojednávanie bolo 15. 12. 1999*“.

Pokynom súdnej kancelárii zo 17. decembra 2003 vytýčila zákonná sudkyňa termín pojednávania vo veci na 11. február 2004 a nechala naň predvolať žalovaného a právneho zástupcu sťažovateľov. Žalovanému sa nepodarilo predvolanie doručiť, preto okresný súd pojednávanie v uvedený deň odročil na neurčito s tým, že vyžiada výpis zo živnostenského registra ohľadne žalovaného. Označený výpis si okresný súd vyžiadal 13. februára 2004 a doručený mu bol 3. marca 2004.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá

zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba v občianskoprávnej veci týkajúca sa nárokov vyplývajúcich zo zmluvy o obstaraní predaja veci, resp. sprostredkovateľskej zmluvy. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľov a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú, vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania najmä v prípade, ak zistenie skutkového stavu je závislé od vypočutia svedkov, ktorí súdu neposkytnú potrebnú súčinnosť, tak ako to bolo aj v tomto prípade. Spomínaná skutková zložitnosť veci však nemôže ospravedlniť nečinnosť okresného súdu v konaní o žalobe sťažovateľov.

B) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania ústavný súd hodnotí ako aktívne, sťažovatelia reagovali na výzvy okresného súdu, zúčastňovali sa jednotlivých pojednávaní, označovali dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a po celú dobu konania bol zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom. V správaní sťažovateľov teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dlhé obdobie nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré malo výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu začalo 31. januára 2001, keď okresný súd žiadal opakovane Okresný súd Bratislava IV o zaslanie jeho spisu v trestnej veci sp. zn. 3 T 24/97, a trvalo tridsaťštyri mesiacov, teda až do 17. decembra 2003, keď vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania v predmetnej veci a súčasne nechal vykonať viacero úkonov súvisiacich s jeho prípravou.

Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označenom období bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako osem rokov a tri mesiace. Z uvedenej doby značnú časť (takmer dva roky a desať mesiacov) tvorí obdobie, v ktorom dochádzalo k zbytočným prietahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

Sťažovatelia v rámci svojej argumentácie v sťažnosti taktiež uviedli, že ku zbytočným prietahom v konaní „*môže dôjsť nielen nečinnosťou súdu, ale aj takou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty, ku právoplatnému rozhodnutiu vo veci*“. Ústavný súd v posudzovanom konaní zistil viacero krátkodobých období (predovšetkým medzi jednotlivými úkonmi okresného súdu súvisiacimi so zisťovaním aktuálneho pobytu svedkov a zabezpečením ich výpovede), ktoré síce spôsobili predĺženie konania v predmetnej veci, avšak príčinou ich existencie v predmetnom konaní nebol nesprávny postup okresného súdu, ale zapríčinené boli jeho snahou o riadne zistenie skutkového stavu vykonaním dokazovania. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už vyslovil, že dobu, ktorá uplynula v dôsledku opakovaného odročovania výsluchov svedkov súdom, nemožno pričítať súdu, lebo na zabezpečenie ich účasti využil všetky zákonné prostriedky (mutandis mutantis III. ÚS 85/03).

Vzhľadom na stav konania prezentovaný urobenými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (III. ÚS 14/20), argumenty predsedníčky okresného súdu súvisiace s veľkým nápadom vecí, ako aj s personálnymi problémami ústavný súd nemohol akceptovať.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľov bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzali sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 Sk, pretože podľa nich *„(...) ochrana práv nebola rýchla a účinná. Najmenej od roku 1998 bol súd nečinný. Finančné zadosťučinenie žiadam od roku 1999 vo výške Sk 10.000 ročne, spolu 50.000 Sk, čo zodpovedá judikatúre Európskeho súdu“*.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľov, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať každému zo sťažovateľov sumu 20 000 Sk (spolu 40 000 Sk). Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (dva roky a desať mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľov.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľov nevyhovel.

4. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 8 796 Sk pozostávajúcich z dvoch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (príprava a prevzatie zastupovania, písomné podanie na súd), vyčíslených ako jedna tretina výpočtového základu za dva úkony právnej služby 2 x 4 270 Sk a paušálnej náhrady hotových výdavkov 2 x 128 Sk v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 1 ods. 3, § 17 ods. 2 a § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk), uvedená odmena sa v prípade spoločných úkonov pri zastupovaní znižuje na sumu 3 416 Sk, a hodnota režijného paušálu 128 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 8 796 Sk neodporuje platným právnym predpisom. Ústavný súd preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2004